

GUNNERSKE Nytt

GUNNARSKOGS BYGDELAGS
TIDNING

Pris: 50:-
NR 4: 2023

Julkort från förr, se artikel inne i tidningen s 10-11

Gunnarskog - tryggt för alltid?

När jag sitter och reflekterar över innehållet i detta nummer så smyger det sig in en känsla som gör mig fundersam.

Det mesta är absolut som vanligt; vi kan skatta oss lyckliga att vi bor på en trygg plats i världen, våra barn har bra förutsättningar, mat fattas inte och vi har tak över huvudet och varma hus under vintern.

Fritid och arbete fungerar; visst finns det saker som kan fungera bättre men i huvudsak går livet sin gilla gång.

Vad gör då att det är något som inte är riktigt som förut? Jo, omvärlden och dess utveckling går mot en mer otrygg situation och vi ska nog inte ta för givet att det vi har kan fortsätta så bekymmersfritt som det gjort.

Var aktiva i er vardag och jobba för att tillsammans med alla andra bevara/förbättra det vi har.

Gunnarskogs Bygdela g önskar er en God Jul och ett Gott Nytt År!

Ronny Olsson, ordförande Gunnarskogs Bygdela g

Günnerske Nytt

Nummer 4, årgång 30, 2023

Ansvarig utgivare:

Ronny Olsson Gunnarskogs Bygdela g

Tel: 070-248 94 96

För medl.avg

Bg: 819-2460

Redaktionskommitte:

Willy Ekmark

Therese "Tess" Olsson

Bo Eriksson

Märta-Lisa Magnusson

Ronny Olsson

För annonsering kontakta Maja Olsson

Tel: 0570-77 00 96

Annonspriser:

1/8 sida 400 kr

1/4 sida 600 kr

1/2 sida 900 kr

1/1 sida 1200 kr

Innersida konvolut 1265

Baksida utsida 1320

Annonsor kan även mailas direkt till:
olssonronny@hotmail.com

Insändare, artiklar m.m mottages gärna.

e-post: redaktion@gunnarskog.nu

Hemsida: www.gunnarskog.nu

Utkommer med 4 nr/år

Upplaga varje gång ca 700 exemplar.
Prenumerations-/medlemsavgift är 200 kr.
Sätt in avgiften på bankgiro 819-2460

Tidningen är politiskt och religiöst obunden.

Redaktör:

Ronny Olsson

e-post: olssonronny@hotmail.com

EDA JÄRN
EN HEDERLIG GAMMAL JÄRNHANDEL

Vi är stolta återförsäljare av...

EDA JÄRN AB
Tfn: 0571-38 000

Husqvarna **swedal** Jansered **SKOTT**

15 års jubileum

Vi har nu jobbat 15 år i skogsägares tjänst vilket vi under året kommer att fira med diverse extraerbjudanden. Håll utkik på vår hemsida eller kontakta våra köpare.

- **Virkesköp med export samt lokal försäljning**

Gallring och föryngringsavverkning.

- **Plantor & plantering**

Vi är återförsäljare av Norrplants tall-, gran- och lärkplantor.

- **Röjning**

Ungskog- och underväxtröjningar.

Christian Persson: 070-647 52 60, christian@forimp.se

Daniel Andersson: 070-910 68 90, daniel@forimp.se

Eric Gäverth: 070-647 01 54, info@forimp.se

Kondoleanser

Genom Gunnarskogsfonden, kan beställas av

Ronny Olsson 070-248 94 96
olssonronny@hotmail.com

Therese Olsson 073-0650504 (Må-Fr 13-18)
tess.olsson@gunnarskog.nu

Bg 471-5405, SWISH 123 174 7641

**Svenska
Röda Korset**

Kondoleanser
Yvonne Olsson
070-6536013

**Annonsera
här!**

**Studieförbundet
Vuxenskolan**

**Hyr din lokal i Järperuds
Bygdegård!**

För kalas, möten, auktioner,
konserter och andra uppträdanden.
Boka hos Bo-Göte 0570-772004

LedinsGrusAB

- Stora och små krossningar med ambulering krossverk
- Grusleveranser efter dina behov

ledinsgrus.se 0570-32044 Gunnarskog

Jubileum 2024

Nästa år jubileumsår för Gunnarskogs bygdelaag och GûnnerskeNytt

År 2024 kommer bygdelaaget att ha två anledningar till jubileumsfirande.

Den 11 april 1994 bildades nämligen Gunnarskogs bygdelaag och i maj 1994 utkom GûnnerskeNytt med sitt allra första nummer av tidningen.

Det sker mycket under en så lång tid som 30 år. Redaktionen kommer att redovisa glimtar från de många årens verksamhet i GûnnerskeNytt.

Bygdelaaget kommer att ha en utställning på Larstomta som visar föreningens arbete under tre decennier. Likaså öppnas tidningsarkivet för GûnnerskeNytt, 1994 - 2024 för påseende. Inte mindre än 120 nummer av tidningen att bläddra i eller söka digitalt.

Så kommer vi till *berättelsen*. Bygdelaaget kommer att bjuda in till en träff där vi får höra berättelser från de som var med från starten 1994, nuvarande styrelse, medlemmar och medarbetare om bygdelaagets 30-åriga historia, uppgift idag och vad som förväntas av föreningen framöver.

En av frågorna som måste få sitt svar är Vad blev det av redaktören till GûnnerskeNytt nr 1 1994?

Redaktionen

Gunnarskogs bygdelaag bildat

Det är med största respekt och ödmjukhet som jag skriver dessa rader. Samtidigt skall jag inte förneka att jag är mycket stolt över att få medverka i första numret av en helt ny tidning, som skall gå ut till alla i hela Gunnarskog.

Anledningen då? Jo, jag vill passa på att göra lite reklam för Gunnarskogs Bygdelaag.

Över hela Sverige håller en ny medvetenhet på att växa fram, om medvetenhet om den egna situationen och folks vilja att själva kunna förändra och påverka, i.e. en kommunal. Vi måste räkna med att i framtiden ta större ansvar för vår utveckling och inte förlita oss på myndigheter och andra. Kort sagt, det är vi, Du och jag, som har ansvaret för att vår fina bygd utvecklas som vi vill.

Järvensköldens elever gjorde i fjol under vår duktiga SYO-konsulent Kerstin Seleskogs ledning ett elevarbete om arbetslivet i Gunnarskog. Ett arbete som gav genklang i mycket vida kretsar. I fjol höst fick Kerstin ett bidrag från kommun och länsstyrelse och ett två dagars seminarium kunde hållas på skolan i januari. Intresset var mycket stort och många arbetsgrupper kläckte massvis med bra idéer inom många olika ämnesområden. Där fanns också en framtidsgrupp och i den tog

funderingarna på ett bygdelaag fart ganska tidigt. Ett bygdelaag som skulle fungera som kontakt med myndigheter, kommun osv. Det skulle också vara som ett bollplank för idéer och förslag, ta tillvara ungdomens intressen samt kunna driva ALU-jobb för olika projekt.

Vad det blev? Jo vid ett möte den 11:e april bildades Gunnarskogs bygdelaag. En politiskt och religiöst obunden ideell förening med uppgift att verka för Gunnarskogs utveckling. Öppna för all som bor eller verkar i Gunnarskog.

Undertecknad fick förtroendet att leda föreningens arbete och Valter Lidberg är dess kassör och Gunnar Lidberg sekreterare. Mej Berglund ingår i arbetsutskottet och sedan har vi en styrelse på ytterligare sju personer.

Nu vill vi givetvis att så många som möjligt hör av sig till oss med idéer eller för medlemskap.

Vilka projekt är på gång? Denna tidning, skyltning för besökande, bakrensning samt andra projekt som är startgrupparna.

Kom med och hjälp till!

Ellen Danielsson

All Danielsson

GÛNNERSKE *Nytt*

NYHETER FRÅN VÅR EGEN BYGD-GUNNARSKOG.

NR1.1994

Allt om framtidsseminariet sid 4

Gunnarskogs Bygdelaag bildat! sid 10

Trevlig sommar!

Välkommen till din nya tidning!

Det du nu håller i handen är en alldeles purlig tidning, som du säkert redan sett, heter GûnnerskeNytt. Tidningen är en del av det stora framtidsprojekt som startades på Järvensköld för cirka två år sedan. Det var skolans elever som fick i uppgift att sammanställa alla arbetsplatser som fanns i Gunnarskog. Projektet fortsatte och den 29 och 30 januari i år hade en del av Gunnarskogsborna samlats, återigen på Järvensköld, för att delta i det stundande framtidsseminariet. Ett 70-tal personer hade samlats och fick till en början höra historien bakom projektet och vad som skulle hända i framtiden, och inte minst under de två seminariedagarna. Deltagarna hade i förväg valt att ingå i vissa grupper, som var och en skulle behandla ett visst intresseområde inom olika sektorer i Gunnarskog. Det rörde sig om turism, näringsliv, arbetsstillfällen, häntverk, matlagning, gårdar, vandrarhem och GûmnerskeNytt. Vad de olika grupperna kom fram till under seminariet kan läsas på sidorna 4-7. Vad gruppen sen hade planer på en tidsskrift kom fram till ska jag berätta lite mer om.

En tidsskrift om Gunnarskog, BÅRÅ om Gunnarskog, kan det bli något att skriva om? Vad kunde stå i en sådan tidning, vem skulle göra den o.s.v. var frågor vi höllade med fram och tillbaka. Vi var inte någon stor grupp, men alla hade alltså sin inställning till en tidning klar, det ska vi ha! Av de sex personer vi var i från början, var det bara tre som ville ställa upp och ingå i redaktionen för tidningen; Daniel Hoglund (redaktör), Lars Nerby och Rolf Johnson. Men med bara tre personer i en redaktion går det inte att göra en tidning. Vi behövde hjälp från bygdens alla möjliga föreningar, företag och privatpersoner. Vi kom fram till att det fanns ett stort antal möjliga informationsgivare till tidningen; Skolorna, hembygdsföreningen, dansgillet, musikgrupper, 4H, Hem och Skola, GIK, BIK, M&K Team Treske, kyrkorna, privatpersoner, hemtjänsten, företagare, häntverkare m.fl. Så inte kunde det vara

enbart ett ordna material till en lokaltidning.

Numret på tidningen var inte så stort, GûnnerskeNytt. Ett passande och naturligt namn helt enkelt. Tidningen skall enbart behandla vad som händer och sker i Gunnarskog, en Gunnarskogs Arvika Nyheter kan man säga. 499 per år skulle tidningen komma ut och det första numret någon gång i maj. Kanske även ett samarbete med de stiftsblad som ges ut ett par gånger per år av GIK och BIK.

Resultatet är vad du håller i handen nu. Inte är det så illa för att vara första gången. Det tar ett tag innan man är inne i rutorna i detta nummer kan Du läsa mycket om seminariet och se vad de olika grupperna kom fram till, dock finns inte så mycket av fotografier vilket beror på att det gått ett tag sedan seminariet var, då bilderna togs.

I förutgången kommer dock tidningen att behandla allt det som händer i Gunnarskogsbygden. Redan i nästa nummer, som för övrigt kommer ut utkomma ganska så snart efter det här första numret, kan Du läsa om den vid hembygdsgrändens uppsatta smedjan, om hela historien bakom med intressanta intervjuer och artiklar. Vi bjuder också på en rejäl smak av sommaren i Gunnarskog, för det är ju då det verkligen sätter igång, med midsommarfirande, häntverkare, spelmannastämman och allt vad det är. Så bered dig på en ny tidning i din brevlåda i framtiden, som enbart innehåller sådant som rör din egen bygd, Gunnarskog. Välkommen till ett Gunnarskog i tidningsform!

Daniel Hoglund
Redaktör

Blåsorkester etablerad i

Den 19. April 1960 skriver Arvika Nyheter under rubriken "Gunnarskogsjuniorerna har fått instrument för 6.000" :

"Under en enkel men högtidlig sammankomst i Gårdsås missionshus i söndags mottogo gunnarskogsjuniorerna sina nya musikinstrument av de lutherskas musikkonsulent Holger Lundström. Instrumenten är av märket "Vest Point" och för övrigt av helt ny typ. Värdet uppgår till c:a 6.000 kronor.

Det var en verklig glädjens dag i Gårdsås och en sann fröjd att juniorpojarkarnas strålande ansikten, när de fick sina glänsande nya instrument. Föräldrarna var lika glada och hade ordnat med kaffe, kakor och t.o.m. tårta så det blev verklig feststämning.

Så har då Gunnarskogs Lutherska Missionsförening infört en ny fas i sitt juniorarbete, som de tror på och väntar sig mycket av. Deras strävan har, som tidigare framhållits fått ett kraftigt stöd av föräldrar, målsmän och allmänhet i bygden.

Musikkonsulent Lundström meddelade, att efter ferierna kommer man även att starta musikkurser för både unga och äldre. I första hand kommer undervisningen att gälla gitarrspel, men även andra instrument kan komma ifråga, om intresset blir stort. Och det kan man säkert förutsätta. A. M. "

Detta var alltså starten på en ungdomsaktivitet med bildandet av en orkester och som varade i flera år. Den tog först slut när flera av medlemmarna skingrades på grund av flyttning och utbildningar utanför Gunnarskog. Centrum för orkestern var Gårdsås missionshus där vi övade under ledning av Arnulf Hängsel, som också samtidigt var Evangeliska Fosterlandsstiftelsens pastor/predikant. Av och till fick Arnulf förstärkning från Karlstad av Holger Lundström. Vi övade en gång i veckan och det genomfördes också ett specialläger med intensiv träning en hel vecka 1962 – antagligen

Lutherska Missionsföreningens i Gunnarskog nybildade blåsorkester i Centralskolan

Messingsorkestern! Foto: Arvika Nyheter

ett vinter- eller påsklov – under ledning av musikfanjunkare Sigvard Boo. Finansieringen av orkestern kom till genom ett omfattande ideellt arbete av föräldrar, medlemmar i missionsföreningen och andra från trakten. Det var all sköns alster från handarbete – trä- och sylvärd, stickning, flätning, virkning – vantar, halsdukar, dukar. Det var auktioner, köp av åror, lotteri etc. och som då resulterade i finansiering av fler instrument till orkestern.

Gårdsås på tidigt 1960-tal

Bestående av unga juniorer under sitt första offentliga framträdande i Stommen.

Vi uppträdde/spelade i många missionshus och vid andra tillställningar i närområdet. Här är några exempel – Gårdsås missionshus (vår hemmabas), Årbottens, Ås, Aborr sjöns, Mangens och Ragvaldstjärns missionshus, Betania i Stommen, skolan i Treskog (avtackning av Ingrid på Lövåsen), turné i kyrkorna i Mangskog och Brunskog, samt vid begravningen av Daniel Skogling. Ett annat minnesrikt tillfälle var då vi fick spela

i Centralskolan i Stommen för dåvarande chefen för medicinalstyrelsen (sedermera Socialstyrelsen) Bror Rexeds besök i Gunnarskog. Många kanske också minns att Bror Rexed blev känd för att införa du-reformen i Sverige 1967.

Flera medlemmar i orkestern deltog på musikläger vid Sandviksgården i Edane/ Brunskog och vid en anledning var orkestern också representerad på ett nationellt musikläger i Örnsköldsvik. En stor orkester framförde då den berömda marschen Carolus Rex (Kung Karl XII:s militärmarsch). Ståtligt! Ett annat musikläger var det i Nysäter då vi blev inkvarterade hos gästfria familjer i Nysäter/ Borgvik under de dagar lägret varade.

Orkesterbesättningen som är avbildad på foto från vårt första officiella framträdande 1961 var från vänster: Nils-Erik Karlsson, trumpet; Conny Engblom, B-kornett; Henry Danielsson, stortrumma; Nils-Olof Hulth, B-kornett; Roland Johansson, valthorn; Eva Skogling, lilltrumma; Lennart Engström, valthorn (senare baryton euphonium); Roland Jonsson, bastuba (stämd i ess); Rolf Nordling, baryton euphonium; Hasse Magnusson, trombon; Bo Skogling, trombon. Jörgen Olsson var inte med på den här bilden men spelade först B-kornett och senare stortrumma och likaså Per-Olof Johansson som kom till på althorn. Vidare så kom Anders Karlsson med under en period och spelade då på lilltrumman.

Två av medlemmarna fortsatte spela i Munwedret (Odontologiska Föreningens Studentorkester vid Göteborgs Universitet): Roland Jonsson och Bo Skogling, då de på 70-talet studerade vid Odontologiska fakulteten, respektive Chalmers Tekniska Högskola.

Vi minns med tacknämlichkeit våra kamrater som lämnat oss: Conny Engblom, Nils-Olof Hulth och Roland Johansson.

Roland Jonsson

Rolf Nordling

Utsiktstornet v

Utsiktstornet har nu funnits i över 20 år, det invigdes 29 juni 2001. Tornet är tillsammans med utsiktstornet på Storkasberget i Arvika de enda utsiktstornen i kommunen och Ryggestadstornet är också det högst belägna, 192 m.ö.h.

Men hur kommer det sig att vi i Gunnarskog har ett så pass högt torn som också stått pall genom åren.

Efter intervjuv med nestorn Gunnar Lidberg som arbetat för Gunnarskogs bygdela allt från dess start, finns följande historia om tornet att förtälja.

När Gunnarskogs bygdela bildades i slutet av 90-talet var en av dess uppgifter att försöka få till något som kunde dra folk till bygden. Inte bara för boende utan också för turism och tillfälligt besökare. Det föreslogs att öppna upp med vandringsleder, och att bygga ett utsiktstorn. Att bygga ett torn var många skeptiska till för det skulle både vara för svårt och dyrt, men tillslut bestämdes att bygga ett torn på Ryggestadsberget.

Virke skänktes av skogsägare och sågades på lokal såg. Långa ledningsstolpar ordnades genom kontakter och materialet forslades upp på berget. Enligt Gunnars dagbok var virket och övrig material på plats 30 augusti. Arbetet leddes av Lars-Göran Johannesson som med god hjälp av en massa frivilliga, ingen nämnd ingen glömd, byggde upp tornet sommaren/hösten år 2000. Arbetet klart 4/10, alltså tornet rest och byggt på drygt en månad!!

Under dessa dagar gick det säkert åt en hel del kaffe-bullar-tårtor-och korv för att hålla ruljansen igång och en hel del historier som underlättade i arbetet. En av alla måste återberättas; det blev en hel del hängande och klängande både på och utanpå konstruktionen allt efter tornet växte uppåt. För att få lite säkerhet och inte ramla ner hade Lars-Göran säkerhetssele på sig när han jobbade på utsidan tornet. Martin på Lövåsen var ankare i andra änden och såg till att jobbet kunde utföras säkert.

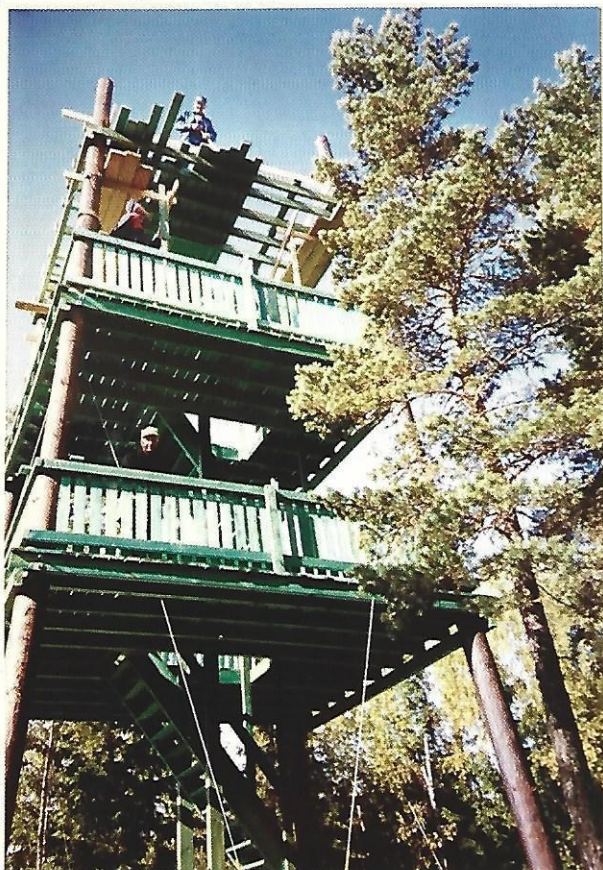

Under byggnation. Foto: Album Gunnar Lidberg

Lars-Göran o Gunnar. Foto: Album Gunnar Lidberg

Ryggstadsberget

Lars-Göran, Gunnar och Martin. Foto: Album Gunnar Lidberg

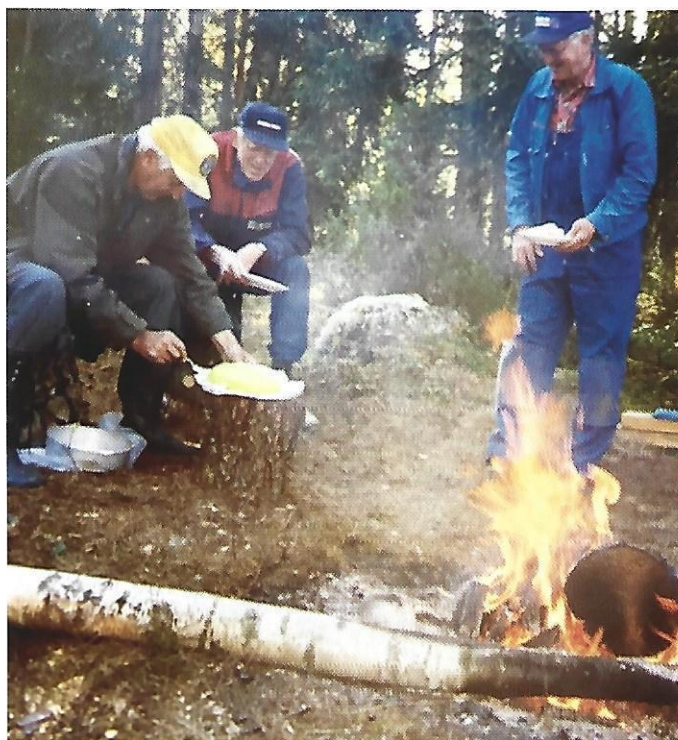
Men, Lars-Göran tyckte selen hindrade i arbetet och kopplade loss för att få bättre utrymme och slutförde jobbet utan selen kopplad. När han var klar klev han ner till Martin efter ett tag och sa åt honom att han kunde släppa taget som han fortsatt höll med största allvar.!

Under arbetets gång fanns byggnadsinspektören Sten-Erik Karlsson med så att konstruktionen kunde godkännas redan under uppförandet.

Tornet besiktas fortsatt allt efter åren går och underhållsarbete utförs av bygdelaget. I år har vi drivit ner alla spik igen som kryper upp, samt hjälpt till med kompletteringsskruv i trall och räckan. Till året är planerat att underhållsmålning skall utföras.

Invigningen av tornet skedde 29/6-2001 med ett sextiotal närvarande. Majly Ledin rapporterar i G-nytt nr 3 -01 om vacker fiolmusik och sång, trumpetfanfar från tornet, tal av bygdelagets ordförande Alf Danielsson och där Gunnar Lidberg klippte bandet. Värmlandsvisan sjöngs unisont och champagnekorken flög till väders. Därefter kunde de som önskade och "tordes" gå upp i tornet för att beskåda Gunnarskog från ovan.

Text: Bo Eriksson

Tårtdags! Foto Album Gunnar Lidberg

Gunnar väljer bilder till reportaget. Foto. Bo Eriksson

Vi har skickat julkort till varandra i snart 120 år. Nuförtiden gör vi det ofta elektroniskt och med stor spridningseffekt på sociala medier.

De digitala julkort vi skickar på bråkdelen av en sekund idag är dock inte så väldigt olika dem, vi skickade förr i tiden och som kunde ta dagar, om inte veckor, innan de kom fram.

Motivkretsen är påfallande beständig: vitskägga halvgubbar med röda mössor, glesbygdsmotiv där snön lyser vit från taken; paket under utsmyckade granar, rödmagade domherrar och barn med tindrande ögon.

Ibland kan man dock få syn på detaljer som ger de varje år återkommande, oföränderliga motiven en mera särpräglad, tidstypisk, prägel.

För några år sedan fick Bortans Bygdeförening en låda med julkort som skickats till en familj på bygden från ca första världskriget till slutet av 1950-talet.

Här följer ett axplock från samlingen som visar hur historien kommer till synes i roliga, tidsbestämda detaljer.

På detta julkort, som är framställt av den oöverträffade svenska klassikern inom genren,

Jenny Nyström (1854-1946), sitter en tomte med handen bakom örat och lyssnar på radio.

Det står inget årtal på kortet och poststämpeln på frimärket - som kostade 5 öre - är otydlig.

Men julkortet stammar antagligen från slutet av 1920 talet, då radioapparaten, det nya, revolutionerande massmediet, började dyka upp i svenska hem.

Papperstidningar ligger slarvigt instoppade på hyllan under radion och fångar inte alls tomtens uppmärksamhet.

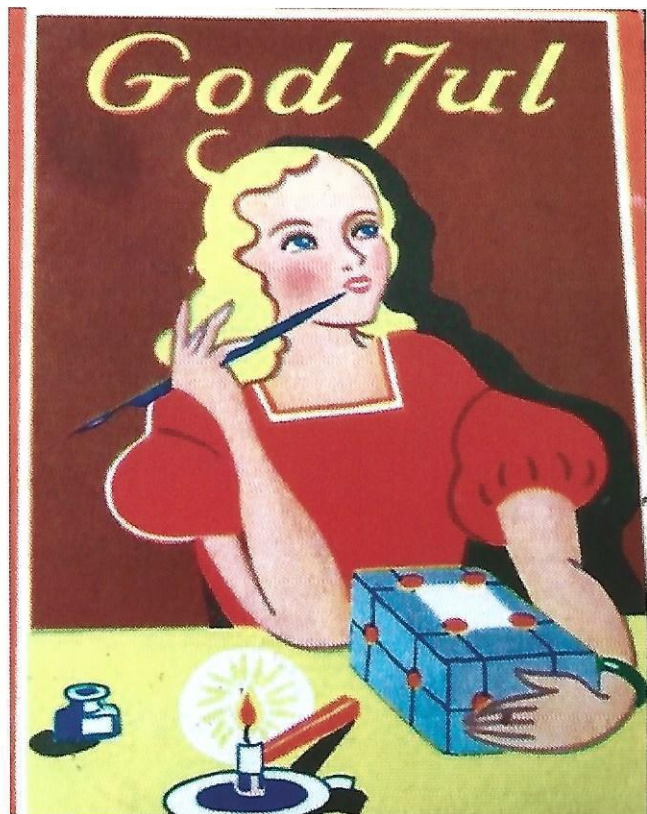
Grisen, som härmar tomten och lyfter ena foten bakom örat för att höra bättre, har en nästan lika central placering som radio-apparaten.

Denna placering speglar grisens stora betydelse i det fortfarande övervägande agrara samhället.

Dåtidens radioapparater var förresten mycket påkostade och snygga och det var bra ljud i dem. Man "rattade" sig in på Motala som var den första radiostationen i Sverige och sände på långväg.

På nästa julkort sitter en flicka och skriver julklappsadresser, och kanske rim, med en bläckpenna.

Framför henne på bordet står ett bläckhorn som pennstiftet regelbundet måste doppas i.

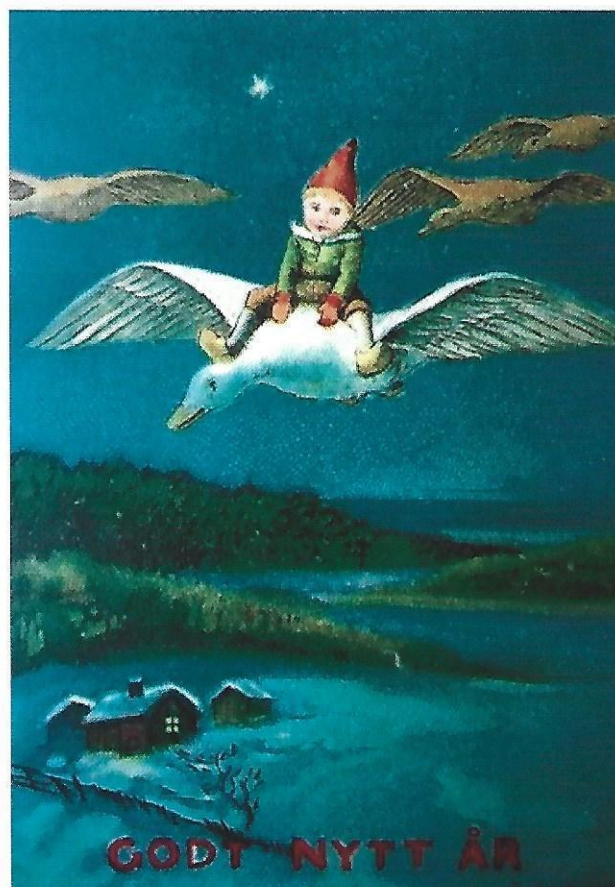
På bordet finns också en ljusstake och en vax-stav, som flickan smälter i ljuslågan och formar till sigill på paketet. Kortet är skickat 1930 med poststämpel Gunnarskog. Frimärket kostade 5 öre. Idag skrivs det fortfarande julklappsadresser med penna, men inte med en sådan, som avbildas här. När jag började skolan i slutet av 1950-talet använde vi fortfarande bläckpenna. Vi skulle inte bara lära oss skriva alla bokstäver korrekt, utan samtidigt också hantera en bläckpenna! Det var inte så lätt.

Men vi hade ett särskilt papper (läskpapper) som sög upp när vi spillde bläck och det blev blå fläckar överallt.

I mitten av 1930-talet började tomten åka runt i släde dragen av renar. Innan amerikanaren Walt Disney gjorde renen populär som dragdjur åt tomten var det bockar som hjälpte våra svenska tomtar. (Se uppe till höger) Och visst är julbocken stilig i den nordiska midvinternatten! (Ofrankerat, utan konstnärnamn och år). På sista kortet kommer Nils Holgersson flygande med röd tomteluva och önskar felstavat Godt nytt år. Stavnings-reformen 1906 ersatte bokstavskombinationen dt med tt, men det brydde sig julkorts-konstnären G Stoopendaal (svåger till Jenny Nyström) uppenbart inte om.

Nils Holgerssons underbara resa utkom 1906 och Selma Lagerlöf rättade sig efter de nya stavnings-reglerna. (Ofrankerat, utan år)

Text: Märta-Lisa Magnusson

Bortans IK Adventfest

Ett av evenen för att finansiera verksamheten för BIK är Damsektionens adventsfest, Den gick av stapeln den 26 november. Allt såldes slut och det blev ett rejält tillskott till BIK:s kassa.

Foto: Therese Nilsson

/Ronny Olsson

Nobelprisen i medicin - vaccin

Nobelprisen i medicin till upptäckare av revolutionerande vaccinframställning

Nobelförsamlingen vid Karolinska Institutet beslutade den 2. oktober att Nobelpriset i fysiologi eller medicin år 2023 skall tilldelas Katalin Karikó och Drew Weissman för deras upptäckter rörande nukleotidbasmodificeringar som möjliggjorde utveckling av effektiva mRNA-vacciner mot covid-19. Prisen delas ut i Stockholms Konserthus den 10. December.

De belönade upptäckterna har blivit avgörande för utvecklingen av effektiva mRNA-vacciner som tog i bruk en helt ny metod för framställning av vaccin. Första försöket var mot covid-19 under den pandemi som drabbade världen i början av 2020. Pristagarnas banbrytande forskning har på ett grundläggande sätt ändrat vår förståelse för hur mRNA samspelar med immunsystemet. Detta bidrog till den enastående snabba utvecklingen av vaccin under ett av vår tids största hot mot

människors hälsa. Flera andra sorters vacciner mot sars-cov-2 viruset utvecklades också snabbt och sammantaget har mer än 13 miljarder vaccindoser givits globalt. Vaccinerna har bidragit till att miljontals människoliv kunnat öppnas upp och återgå till normala förhållanden.

För mer detaljerad information se: Pressmeddelande: Nobelpriset i fysiologi eller medicin 2023.

Text: Roland Jonsson

Ordförklaringar

m-RNA = budbärar-RNA

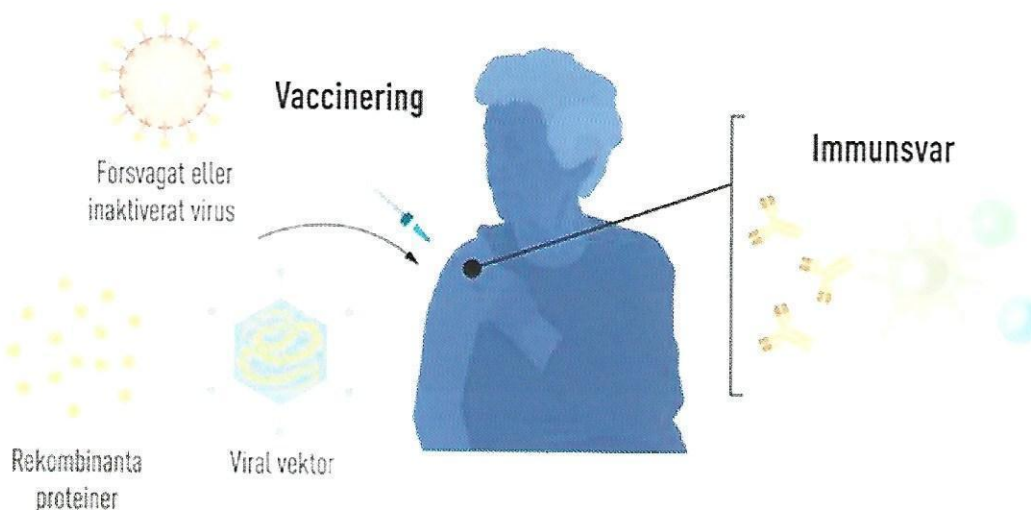
Nukleotid-baser = molekylära byggstenar som nukleinsyror (DNA och RNA) är uppbyggda av

Molekylärbiologi = biologi på molekylär nivå som fokuserar på flödet av genetisk information från DNA via RNA till proteinsyntes, och hur dessa processer regleras

Genetisk kod = kod som beskriver hur en sekvens av nukleotid-baser i en DNA- eller RNA-molekyl skall översättas till en sekvens av aminosyror i ett protein

Dendritiska celler = Specialiserade celler i kroppens blodbildande system som har grenliknande förlängningar

SARS-Cov-2 = namnet på viruset som förorsakar sjukdomen covid-19

Figur 1 Metoder för att framställa vaccin innan covid-19-pandemin.

Digitalisering av GûnnerskeNytt

Digitalt bibliotek

Nu har jobbet påbörjats med att digitalisera alla GûnnerskeNytt-tidningar från starten. Första numret utkom i maj 1994 och jag mötte upp med Ida Persson som var en av dem som var med på den allra första GûnnerskeNyttts framsida. Som en av de högstadieläver som deltog i Framtidsseminariet i januari 1994 har hon glada minnen från den tiden.

Under två dagar samlades cirka 70 personer som kom med idéer och planer för Gunnarskogs framtid. Detta delades sedan in under olika fokusgrupper. Under dessa dagar föddes idén om GûnnerskeNytt – en lokal tidning om bygden.

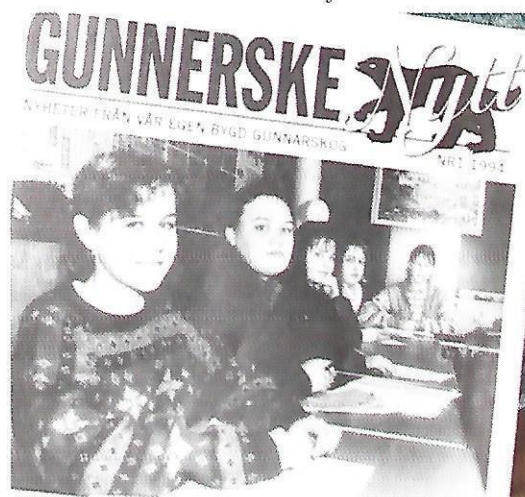
Ida deltog själv i gruppen Guider – Turistvärdar som fick lära sig historia om Hembygdsgården och kyrkan för att sedan under sommaren möta besökare och turister och guida om detta. Idag jobbar hon som GIS-ingenjör på Samhällsbyggnad, Arvika kommun och har bland annat varit med och tagit fram arbetskartor till Bygdelagets vandringsleder.

Det är många tidningar att skanna, men målet är att vara klara innan maj nästa år. Då återkommer vi med var ni läsare kan hitta och läsa alla äldre nummer.

Tess Olsson

Ida Persson med allra första numret

Med på allra första framsidebilden (fr. v): Ida Persson, Lina Andreasson, Ann Blomberg, Anna Norrby och Helena Magnusson f.d. Jakobsson

FÄRG & CO.

Måleri & industrivård

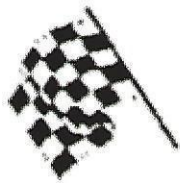
0570-106 36

"Heja Gunnarskog"

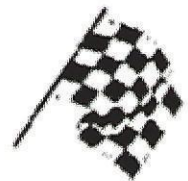
Ni som antingen vandrat eller cyklat på Södra och/ eller Norra Gunnarskogsleden har kanske noterat skyltar med "Heja Gunnarskog". Dessa ger möjligheten att ge ett valfritt bidrag som specifikt går till jobbet med vandringslederna. Röjning av sly, borttagande av vindfällor och förbättringar kring den allmänna framkomligheten samt skötsel av utsiktstorn, kolarkojor, vindskydd, spångar, broar, torrtoaletter och grillkåtor, leverans av ved och annat. **Vi tackar så mycket för de bidrag som kommit in sedan skyltarna infördes!** Om man vill bidra till ledernas skötsel även om man inte nyttjat dem så är detta varmt välkommet!

Lämna meddelande "Heja Gunnarskog" när ni swishar: 123 204 23 56

Tess Olsson

Bil- & Industriservice

Reparerar alla bilmärken, traktorer och släpkärror.
Utför service, kamremsbyte, läser och släcker felkoder.
Jag finns i Lilla Årbotten, Dammylkan. Skyltat från Bygdegården i Årbotten.
Nya som gamla kunder hälsas välkomna.

Lars-Erik, Bil- & Industriservice
Tfn. 070-6320750

//ARVIKA FORDONSKONSULT

Tryggt • Smidigt • Enkelt

Köper, Säljer och Förmedlar alla typer av fordon.

Har du en bil, båt, traktor eller något annat fordon för mycket? Dags att sälja men vill slippa besväret med påstridiga köpare? Jag köper eller hjälper dig att sälja ditt fordon, inget krångel för dig. Jag hjälper er också med att hitta er nya bil. Inget är omöjligt så hör av dig till mig så finner vi på bra en lösning

Välkommen!

Sverker Hvitt
Arvika Fordonskonsult Lilla
Årbotten Gunnarskog

Måndagar 10:00 - 18:00
Tisdagar 10:00 - 18:00
Ring gärna innan besök så vi är på plats

Sälbodabygden

Sälbodabygden håller igång.

Fridhems bygdegård är fylld av aktiviteter. Man kör tacokvällar, gympa, julmarknad och ett nytt boksläpp. Här nedan lite bilder av verksamheten.

Redaktionen

**FRIDHEM SÄLBODA
JULMARKNAD
2/12 10-15**

Försäljning av varor som tillverkats
i våra Tomteverkstäder

Granbockar, Grantomtar, Grankransar
Sylt, Saft, Honung, Kakor, Lussekatter
Stickat, Väskor, Ullsular, Mattor,
Biholkar, Havrekekar
Gjutna ljus, Änglar, Julhandarbete
Aloevera produkter
Julpynt

Boken om Sälboda del 1 å del 2
mm.mm.

Korv å Bröd

Fika med hembakat bröd
glöggen är varm å den bjuder vi på
OBS!!!!

Gå in på Facebook å kolla där kanske några av
"nissarna" visar vad de har tillverkat.
Hjärtligt Välkomna

SÄLBODABYGDEN 2

Kollerud, Tollesrud
Gravås och Säterud

Ny bok på g! Julklapp kanske?

Tacokväll

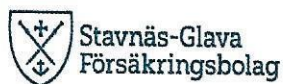

Nyttigt mellanmål efter gympa!

Gunnarskog

**Välkommen hem.
Vi finns där du bor.**

Stavnäs-Glava
Försäkringsbolag

Försäkra lokalt!
Trygga försäkringar sedan 1842

Välkommen att kontakta oss!

Tel 0570-46 41 40
Info@sgforsakringsbolag.se
www.sgforsakringsbolag.se

LE Däck & Motor

Tel: 0570-31101

Bilreparationer, service, däck,
fälgar, hjulinställning, däckhotell,
datafelsökning, automatlådespolning,
ljusinställning, stenskottsrep. mm.

Mån-Fre 08:00-16:30, Mosseberg, Arvika

Välkommen in! Lasse o Emil

www.lemotor.se

**Gunnarskogs
Pizzeria**

Öppet alla dagar!

Mån-Tor 1200-2200

Fre-Sön 1200-2300

RING FÖR BESTÄLLNING

0570-351 00

Älgstråket 29, 670 35 Gunnarskog

Bordtennisspelare i Bor

Med en bordtennisspelare i Bortans IK som försvarsminister sökte regeringen medlemskap i försvarsalliansen Nato. Under Pål Jonssons första år på posten startade Ryssland fullskaligt krig mot Ukraina. Regeringen ansåg att ett svenskt medlemskap i Nato är det bästa sättet att värna Sveriges säkerhet mot bakgrund av det förändrade säkerhetspolitiska läget. Klubbkamraterna vet att Pål inte är speciellt defensiv – ett snabbt beslut var väntat. Pål har bred erfarenhet i försvarsfrågor. Efter bordtennisgymnasiet studier i internationell politik i USA. Kustjägare och doktorsexamen i krigsvetenskap. Arbetat vid Totalförsvarets forskningsinstitut. Ordförande i försvarsutskottet 2020–2022.

Sveriges relation till Nato började innan alliansen formellt existerade – under andra världskriget. Amerikansk kurirflygverksamhet etablerades på svensk mark. Flygningarna organiserades av OSS, föregångare till CIA och leddes av norsk-amerikanske polarflygaren Bernt Balchen. Syftet var att flyga norska motståndsmän och allierade från Sverige till England. Vintern 1944–45 påbörjades Operation "Where and When", med F 21 Kallax som bas, där man förde in soldater och utrustning till det befriade Finnmark. Operation Sepals var en hemlig allierad underrättelseverksamhet med flera baser i svenska Turistföreningens stugor. Målet: hjälpa motståndsrörelsen att återta Norge och motarbeta sovjetiskt inflytande i Nordnorge. C-byrån samarbetade med norska XU och brittiska Secret Intelligence Service (SIS).

I slutet av kriget blev relationerna med USA viktiga. Sverige sände Gunder Hägg, världsrekordhållaren i medeldistans, till USA som ambassadör och han gjorde starkt intryck. Gunder vann alla tävlingar "over there" – även mot "oslagbare" Greg Rice – och han skapade goodwill med sitt sätt att vara, vilket banade väg för Sveriges goda relationer med USA. Värmlänningen Tage Erlander blev statsminister 1946. Första stora säkerhetspolitiska frågan var förhandlingarna mellan Norge, Sverige och Danmark om ett skandinaviskt försvarsförbund. En nordisk försvarsallians – som Sverige tog initiativet till. "De flesta talar om nära förestående ryska framstötter i Skandinavien", skrev Erlander i dagboken den 10 mars 1948.

Samma år, erbjöds Sverige att gå med i nybildade Nato (Atlantpakten). Natos uppgift var: "keep the Soviet Union out, the Americans in, and the Germans down" enligt förste generalsekreteraren, brittiske Lord Ismay. Artikel 5 i Nordatlantiska fördraget innebär ömsesidiga försvarsgarantier.

Försvarsminister Pål Jonson. Foto: Kristian Pohl/
Regeringskansliet

Ett angrepp mot en medlemsstat ska betraktas som ett angrepp mot alla. Erlanders vision om en nordisk försvarsallians föll samman. Norge drog sig ur och gick med i Nato. "Luftslottet om ett enigt Norden" noterade Erlander. Sverige blev utanför Nato. Finlands "vänskapsfördrag" med Sovjet, VSB-avtalet – förbjöd deltagande i försvarsallianser. Erlander var dock beredd att göra vad som krävdes för rikets säkerhet. Efter ett besök i Vita huset påbörjades ett långtgående militärt samarbete. Överenskommelsen innebar att Sverige försåg England och USA med kvalificerad underrättelseinhämtning. I utbyte fick vi högteknologisk militär utrustning, och omfattades av USA:s kärnvapenparaply. En livlina om Sverige skulle hamna i krig med Sovjetunionen. 1954 blev Sverige, enligt dokument, en del av underrättelsesamarbetet som kallas "The five eyes" vilket syftar på USA, Storbritannien, Kanada, Australien och Nya Zeeland.

Utåt "neutralt" och alliansfritt, dock så nära fullvärdig medlem i Nato det gick att komma (källa: Den dolda alliansen). Sverige kallades "den sextonde Natostaten" på 1950-talet. Svenska folket var ovetande men tyvärr var Moskva bättre underrättade. 1948 hade sovjetiska underrättelsetjänsten, GRU värvat flygöversten (kodnamn: Örnen) Stig Wennerström. Landsförrädaren informerade Sovjet om Sveriges försvarsplanering. Troligen lämnade han uppgifter om de verkliga avsikterna med DC 3:ans flygningar, spaningsplanet som blev nedskjutet över Östersjön den 13 juni 1952. Sverige hade då bedrivit flygburen signalspaning sedan 1946. Sovjet erkände 1991 att de sköt ner DC 3:an. 1993

ns IK tar Sverige in i Nato

medgav svenska myndigheter att DC 3:an spanat på Sovjet och att uppgifterna lämnades till USA och Storbritannien. Ombord fanns amerikans utrustning. 52 år (2004) efter DC 3:an sköts ned av sovjetiskt jaktflyg fick de åtta besättningsmedlemmarna postumt Försvarsmaktens förtjänstmedalj i guld. I Försvarsmaktens korridorer lever ryktet att det fanns en amerikan ombord. Kvarlevorna efter fyra besättningsmedlemmar hittades. De andra har aldrig återfunnits. Totalt åtta personer, men nio fallskärmar (!) hade tagits ombord innan start. På 1970-talet när Olof Palme var statsminister övade försvaret krigsscenarioer där hjälp från USA och Nato fanns i planen (källa: Life Line Lost). I händelse av ett akut krisläge skulle nyckelpersoner lämna Sverige och bege sig till ett Natohögkvarter, antingen i USA eller Storbritannien. Förstärkning skulle bland annat transporteras in från Trondheim via Storlien i Jämtland. Många år senare, under övningen Aurora 2023 övades detta scenario när U.S. Marine Corps tog samma väg och fortsatte söderut. Palme hade som ung politiker och i arbetet på Försvarsstaben underrättelsebyrå (Fst-Und), lärt sig nödvändigheten av ett starkt försvar och med vilka detta kunde byggas upp. Även om det fanns de som ansåg Palme gå Moskväs ärenden (desinformation) var han väst trogen. Att han höll de hemliga avtalen med Nato intakta, ända fram till sin död bevisar detta. Efter mordet verkar livlinan brista. Samarbetet var bara känt av ett fåtal och återfanns efter mordet i statsministerns säkerhetsskåp. Några menar att det finns ett samband mellan mordet och den ”dolda alliansen” – motivet; att Palme var ”för” västvänlig. Något som kan styrka teorin är ”källa Erik”. Avlyssningen som visade att en sovjetisk diplomat, ansvarig för illegalister i Sverige 1985–1987, hade kännedom om planerna innan mordet inträffade. Att Palme var västorienterad beskrev också journalisterna som brände delar av underrättelsetjänsten med IB-avslöjandet på 1970-talet. Journalisterna som dömdes för spioneri (Svea hovrätt B 195/74) menade att Palme var ”extremt anti-kommunistisk och extremt västorienterad”. Att en av journalisterna utförde uppdrag åt KGB

– mot betalning – blev känt för en bredare krets många år senare. Namnet är Jan Guillou och hans livsgärning får därmed ett helt annat perspektiv, och IB-avslöjandet kan ses i ett tydligare ljus. En ulv i fårakläder. Sammanfattningsvis: att Sverige innan Nato-ansökan var neutralt och alliansfritt – är helt enkelt inte sant. Men dessa samarbeten har varit nödvändiga för att stå rustade mot en oberäknelig granne. Från Stalin till Putin – när hoten mot freden i Europa ökat har Sverige stärkt banden med Nato. 1994 blev Sverige medlem i Natos partnerskap för fred, övar med Nato och har en svensk Nato-delegation i Bryssel. Betydande resursförstärkingar av försvaret borde ha skett 2008 (Georgien), 2013 (Ryska påsken) eller 2014 (Krim). Rysslands ambitioner har varit tydliga i årtal. 24 februari 2022 var bara en punkt då ingen längre kunde förneka förändringen av det säkerhetspolitiska läget. Rysslands krig mot Ukraina hade då pågått i åtta år med 14 000 döda. Under kalla kriget hade Konungariket Sverige en luftflotta av världsklass som var avskräckande för en angripare. Vid övergången från invasionsförsvar till ett insatsförsvar för internationella insatser visade sig dock politikerns naivitet om ”den eviga freden”. Totalförsvar och livsmedelsförsörjning bortprioriterades. Få områden har lidit av så drastiska förändringar som försvarspolitik. En mycket naiv politiker kallade försvaret ett ”särintresse”(!). Få har haft så fel i försvars- och säkerhetspolitiken.

”Försvaret av Sverige är en kärnuppgift för staten och grundläggande för vår demokrati och frihet. Ett starkare försvar, medlemskap i Nato och stöd till Ukraina stärker vår säkerhet i en orolig tid.” – Pål Jonson.

Den pågående försvarsupprustningen och fördjupat nordiskt försvarssamarbete optimerar de nordiska ländernas säkerhet under rådande säkerhetspolitiska förhållanden. Sverige utanför Nato skulle kunna göra svenskt territorium till militärstrategiskt intresse i händelse av en konflikt. Faktum är att både Socialdemokraterna och borgerligheten under decennier försummade rikspolitikens mest grundläggande uppgift; att säkra riket mot yttre hot och inre hot. Först nu har säkerhetspolitiken rätt fokus igen. Frihet och demokrati får aldrig tas för givet! Erlander fick rätt; alla nordiska länder i gemensam försvarsallians. Sista stegen går dock långsamt. Turkiet och Ungern har ännu inte ratificerat Natoansökan. Men med en försvarsminister som spelat bordtennis i Bortan klarar vi det mesta. Pål vinner den matchen – även med ögonbindel.

Text: Lars-Olof Gävert

Julkryss 2023

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13								14			
15						16	17				
		18			19						
20	21				22						
23								24			
25							26			27	
28			29	30		31				32	
33		34		35	36				37		
38			39					40			
41							42				
43											

Namn: Adress:.....
 ...

070-679 19 00
 Stora Årbotten Skogskanten
 67035 Gunnarskog

ICA Nära Thybergs

0570-32043

Kryssa på

Vågrätt

1. Väntar barnen på 24/12.
13. Antal stolar i Sv. Akademin
14. Land.
15. Månfas.
16. Viktig vid utfodring i norr.
18. Kan både påhopp och tumörer vara.
20. Mätte ha varit stadig på hand då han sköt.
22. Kunde det hända vid målning att träet.....
23. Har väl den som bytts ut.
24. Donera.
25. Bindemedel och amerikansk sångerska.
26. Kan både smaker och besked vara.
28. Okänd person.
29. Så kallad.
31. Mjuk och slät.
32. Kapad.
33. Har verkat för engelsk utrymning av Nordirland.
35. Ohyfsad.
37. Emils syster.
38. Färgämne i morötter. Kan bli vitamin.
40. Så är det när det är slut.
41. Uppfann glödlampan.
42. Den letar slagrutemannen efter.
43. Skriver ledare ibland om ledare.

Lodrätt

1. Tillverkar väl en och annan krona.
2. Högstämnd hyllningsdikt.
3. Med hjälp av.
4. Har det både på räls och i körer.
5. Får utbrott ibland
6. Både rede och gosse.
7. Är väldigt kort annons eller notis.
9. Kan en småfågel bli om den har otur.
10. Gjordes det kanske redan i ungdomen stadigt.
11. Gjorde det då ljudet återkom.
12. De sitter fjättrade framför apparaten
17. Alpgrupp i Schweiz.
19. Bostad i norr.
21. Påminde om.
26. Har mörten många fast den inte går.
27. Tjänstemännen inom större organisation.
30. Stolligt få.
31. Blir både repat och bråkat.
34. Stäpp- eller ökenartad.
36. Vackert eller knep.
37. Önskan om snabbt resultat.
39. Kan både köket och eder.
40. Utan bebyggelse.
42. Vill vi väl alla fylla.

Korsordmakare: Gunnar Lidberg.

Lycka till!

Förslag till lösning skickas in till:

Maja Olsson, Tvärud 67198 Gunnarskog

Märk kuvertet ”Korsordet”

De två först öppnade rätta lösningarna belönas med lotter! Denna gång bara en vinnare.

Vinnare Höstkryss 2023

Håkan Killius, Partille

www.arvikafarmartjanst.se

P-O Ålander 070-523 2547
Jan Olsson 070-677 2562
Jan Berggren 070-360 7220

Leif Nordling

Krysslösning nr 3

1	II	2	N	3	T	4	E	5	G	6	R	7	E	8	R	9	A	10	D	11	E	12	S
13	G	E	O	G	R	A	F	I	L	Ä	X	A											
14	E	D		15	N	Ä	G	O	T			16	R	A	M								
17	N	Ä	L	A			18	O	R	T	D	A	M	M									
19	P	T		20	H	21	U	R		E		22	N	I	A								
23	R	T		24	E	L		25	A	R	I		27	N	N								
28	O	R	29	I	M	L	30	I	G		31	C	32	H	E	F							
33	P	E	N		34	A	N		35	S	K	A	R	A									
36	P	N		37	Y		38	L	39	A	T	E	R	A	L								
40	A	D		41	P	42	R	A	T	A		43	F	N	L								
44	D	E	45	P	P	A	D	E		46	G	O	D	E									
47	E	R	F	A	R	E	N	H	E	T	E	R											

Vi har ett stort hjärta för trycksaker!

Med vår produktion i offset eller digitaltryck kan vi hjälpa dig ta fram trycksaker i både små och stora upplagor efter dina egna behov. Vi producerar allt från flyers, affischer, böcker, tidningar, visitkort, brevpapper, kuvert, etiketter m.m.

ORIGINAL

Behöver du hjälp med broschyr, logotyp, annons eller kanske en bok så kan vi göra originalarbetet åt dig. Smidigare blir det inte!

SNABBA LEVERANSER

Mindre beställningar blir tryckta digitalt och är oftast färdiga för leverans på beställningsdagen. Snabbt och säkert!

**RAMSTRÖMS
TRYCKERI**

info@ramstromstryckeri.se • www.ramstromstryckeri.se
0565-140 50 - Sundgatan 13, 686 22 Sunne

– Service med garanti –
TV, stereo o hemelektronik, parabol o
antenn

Lars-Erik Persson
Fallängsvägen 39, 67151 Arvika
Tfn. 0570-71 14 70
Mobil: 070-650 99 29

Vassvikens Motorservice

Lämna in era trädgårdsmaskiner
för service och reparationer till
Vassvikens motorservice.

Nu även service och
reparationer av Gardena och
Husqvarnas robotklippare.

Även försäljning av nya
maskiner.

Ring Stefan

0570-33126
070-2415602

Westra Wermlands Sparbank

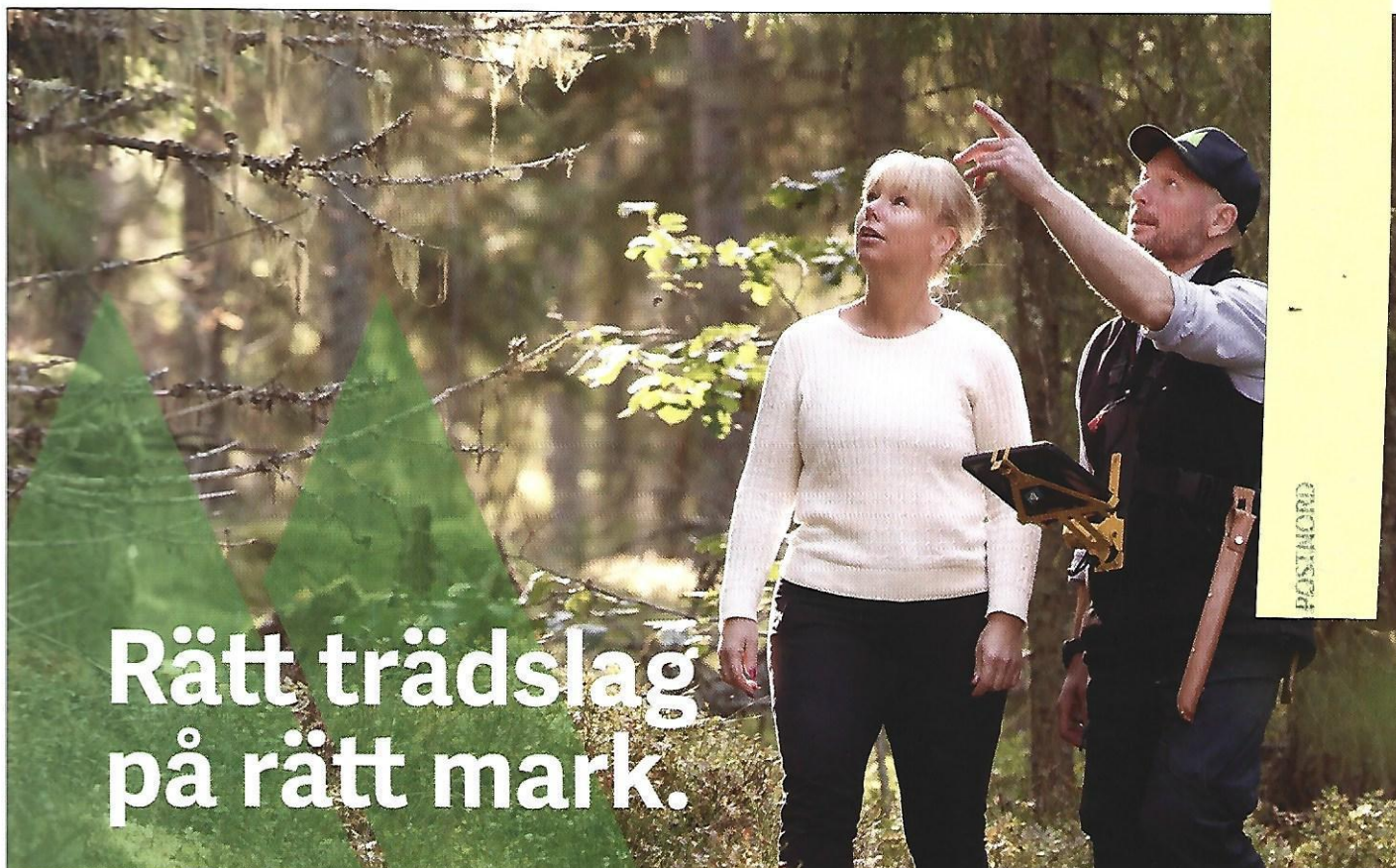

Vi är en bank med en tydlig idé!

Vi är en bank som du kan lita på och som anstränger sig lite extra för ditt bästa. Varje år låter vi en del av vinsten gå tillbaka till olika projekt och verksamheter som är till glädje för människorna här. Det känns väldigt meningsfullt att kunna bidra till att västra Värmland växer och utvecklas.
Det är den riktiga vinsten!

Vår vinst
stannar i västra
Värmland

www.wwsparbank.se

Rätt trädslag på rätt mark.

Planerar du för åtgärder i din skog?

Just nu är det viktigt att hålla koll på sin skog och se över vindfällan eftersom granbarkborrarna haft en gynnsam vinter.

Diskutera gärna anpassade trädslag och fördelning med din skogliga rådgivare.

Kontakta din skogliga rådgivare för mer information.

Skogliga rådgivarna:

Carl-Olof Ingels

Arvika, Säffle

Tel: 010-482 81 93

Sms: 070-322 65 25

Magnus Severinsson

Eda, Arvika

Tel: 010-482 82 00

Sms: 070-322 65 67